

Slovo na úvod

Milí priatelia, dovoľte nám predstaviť najzaujímavejšie miesta v našej obci a jej okolí.

Špania Dolina leží uprostred Starohorských vrchov, ktoré obklopujú veľké horské hrebene Nízkyh Tatier, Veľkej Fatry a Kremnických vrchov. S týmito obrovskými horstvami Starohorské vrchy nedokážu súťažiť veľkosťou, ale svojou malebnosťou a bohatstvom prírodných krás sa im určite vyrovnajú. Naš región je natoľko malý, aby ho všetci milovníci prírody dôkladne spoznali, je však zároveň dostatočne veľký, aby sa doň vošlo toľko krásnych a unikátnych miest, aké sa nájdú len málokde.

Naš turistický sprievodca je určený pre všetkých, ktorí si za pekného počasia radi vyjdú von a obklopa sa svetom ticha a skutočného života. Každý si z neho môže vybrať vlastnú trasu, ktorá sa mu pozdáva a dokáže ho potešiť. K opisu každého chodníka sme pripojili fotografie, ktoré dopredu prezrádzajú, čo turistov cestou čaká, a ukazujú im príklady toho, čo uvidia. Takouto formou by sme radi prispeli k spokojnosti návštevníkov nášho regiónu, ktorí ho ešte nepoznajú, no chceli by u nás stráviť niekoľko krásnych dní.

Naša obec je ukrytá v hlbokých lesoch, ale každý sa k nám dostane veľmi jednoducho. Letisko Sliac je od obce 20 km, železničná stanica sa nachádza v krajskom meste Banská Bystrica vzdialenom 11 km a autobusová zastávka je priamo u nás na námestí.

Foreword

Dear friends, let us introduce the most interesting places in our village and its surroundings.

Špania Dolina is located in the middle of Starohorské vrchy that are surrounded by the great mountain ranges of Nízke Tatry, Veľká Fatra and Kremnické vrchy. Starohorské vrchy cannot compete with these huge mountain ranges in size, but they can certainly do so by its picturesqueness and natural beauty. Our region is so small that all nature lovers know it thoroughly, but it is also large enough to offer many beautiful and unique places, which are rarely found anywhere else.

Our tourist guide is intended for all those who like going out in fine weather and surround themselves with quietness and real life. You can choose your own trail which you think is suitable for you and can make you happy. In addition to description of each trail, we also included photos revealing what's awaiting for tourists and demonstrate examples of what they shall see. In this way, we would like to contribute to the satisfaction of visitors to our region who don't know it yet, but would like to spend some great time here.

Our village is hidden in the deep forests, but everyone can get here easily. Sliac airport is 20 km far from the village, railway station is located in 11 km distant county seat of Banská Bystrica and the bus stop is right here in the village square.

Einleitung

Liebe Freunde, Gestatten Sie uns, Ihnen die interessantesten Orte in unserer Gemeinde und ihrer Umgebung vorzustellen.

Špania Dolina liegt inmitten der Berge Starohorské vrchy, die von den großen Gebirgskämmen der Niederen Tatra, der Großen Fatra und der Kremnitzer Berge umrahmt sind. Mit diesen riesigen Gebirgen können sich die Berge Starohorské vrchy in ihrer Größe nicht vergleichen, in der malerischen Schönheit und dem Reichtum der Naturschönheiten sind sie ihnen bestimmt gleich. Unsere Region ist so klein, dass alle Naturliebhaber sie eingehend kennenlernen können, aber zugleich ist sie ausreichend groß, dass so viele schöne und einzigartige Orte hineinpassen, die sich nur auf wenigen Stellen vorfinden.

Unser Wanderführer ist für alle bestimmt, die bei schönem Wetter gerne ausgehen und sich mit der Welt der Stille und des wirklichen Lebens umgeben. Jeder kann sich davon seine eigene Strecke auswählen, die ihm gefällt und ihn erfreuen kann. Zur Beschreibung eines jeden Wanderweges haben wir Fotos beigefügt, die im Voraus verraten, was die Wanderer unterwegs erwartet, und sie zeigen ihnen Beispiele davon, was sie sehen werden. Auf diese Art und Weise würden wir gerne zur Zufriedenheit der Besucher unserer Region beitragen, die sie noch nicht kennen, bei uns aber einige schöne Tage verbringen möchten.

Unsere Gemeinde ist in tiefen Wäldern versteckt, aber jeder kommt sehr einfach zu uns. Der Flughafen Sliac liegt 20 km von der Gemeinde entfernt, der Bahnhof befindet sich in der Bezirksstadt Banská Bystrica, die 11 km entfernt ist, und die Bushaltestelle ist direkt bei uns am Hauptplatz.

Základné informácie o nás sú zverejnené na našej webovej stránke: www.spaniadolina.sk
Basic information about us are available on our website / Grundlegende Informationen über uns sind auf unserer Internetseite veröffentlicht

Na otázky Vám radi odpovieme telefonicky: +421 48 419 82 71

In case of any questions, please contact us by telephone / Fragen beantworten wir Ihnen gerne telefonisch

aj prostredníctvom e-mailu: spania.dolina@mail.t-com.sk

or by e-mail / und per E-Mail

1. BANSKÝ NÁUČNÝ OKRUH V ŠPANĚJ DOLINE

1. BERGBAU-LEHRRUNDWEG IN ŠPANĚJ DOLINA

1. MINING NATURE TRAIL IN ŠPANĚJ DOLINA

Historický banícky chodník s výhľadom na obec (1)

Historical mining path overlooking the village (1)

Historischer Bergbaupfad mit Aussicht auf die Gemeinde (1)

nenáročná

easy

nicht schwierig

1

Východiskový a konečný bod:

Špania Dolina, centrum

Prevýšenie: 70 m

Čas: 2 h 30 min

Dĺžka: 6 km

Počet zastávok: 10

Farba značky:

zelený kosoštvorec

(na mapke – tmavozelená)

Opis trasy:

Chodník sa začína na námestí pred Klopačkou. Pokračuje po ceste dohora popri Dedičnej štôlni (2) a baníckych domoch (3). Po

100 metroch odbočuje vľavo pomedzi domy a ďalej do lesa. Nad otvorenou štôlniou Mann (4) sa chodník zatáča doľava, pokračuje na haldy Maximilián (5), z ktorej je panoramatický výhľad na celú obec a Banskú dolinu. Trasa vedie po vrstevnici cez les, popri zasypanej šachte Maximilián (6), na futbalové ihrisko a k šachte Ludovika (7), ktorá patrí k najzachovalejším bankským stavbám v doline. Tu sa chodník zatáča doľava a popri ďalších historických objektoch pokračuje nadol späť na námestie obce.

Alternatívy:

Možnosť skrátiť si chodník a vrátiť sa z haldy Maximilián späť na námestie niekoľkými uličkami alebo okolo kostola. Možnosť absolvovať celú trasu s odborným sprievodcom.

Start and end point:

Špania Dolina, centre

Elevation: 70 m

Time: 2 h 30 min

Distance: 6 km

Number of stops: 10

Trail sign colour: green diamond
(on the map – dark green)

Ausgangs- und Endpunkt:

Špania Dolina, Zentrum

Höhenunterschied: 70 m

Dauer: 2 Stunden 30 Min.

Länge: 6 km

Anzahl der Halte: 10

Farbe der Markierung: grüne Raute
(auf der Landkarte – dunkelgrün)

Description of the trail:

The trail starts at the square in front of Klopačka. It continues upward along the road pass Dedičná štôlnia (2) and mining houses (3). After 100 meters, it turns left between the houses and further into the forest. Over an open adit Mann (4), the path turns left, continues to Maximilian heap (5), which offers a panoramic view of the whole village and Banská dolina. The trail leads along the contour through the forest, pass the backfilled Maximilian shaft (6), to the football field and Ludovika shaft (7), which is one of the best preserved mining buildings in the valley. Here, the trail turns left and continues alongside other historic buildings back down to the village square.

Alternatives:

Possibility to shorten the trail and go back to the square from Maximilian heap through few streets or around the church. Possibility to walk the entire trail with a professional guide.

Beschreibung der Strecke:

Der Wanderweg beginnt am Platz vor Klopačka. Er führt weiter auf der Straße nach oben an Dedičná štôlnia (2) und den Bergmannhäusern (3) vorbei. Nach 100 Metern biegt er nach links zwischen die Häuser ab und führt weiter in den Wald. Oberhalb des offenen Stollens Mann (4) dreht sich der Wanderweg nach links, verläuft weiter zur Berghalde Maximilián (5), von welcher sich eine Panoramaaussicht auf die ganze Gemeinde und das Tal Banská dolina anbietet. Die Strecke führt auf der Höhenlinie durch den Wald, an der zugeschütteten Schacht Maximilián (6) vorbei, zum Fußballplatz und zur Schacht Ludovika (7), die zu den erhaltensten Bergbauten im Tal gehört. Hier dreht sich der Wanderweg nach links und führt an weiteren historischen Objekten vorbei, zurück nach unten zum Platz der Gemeinde.

Alternativen:

Die Möglichkeit, sich den Weg zu verkürzen und von der Halde Maximilián zurück zum Platz durch einige Gassen oder an der Kirche vorbei zu kommen. Möglichkeit, die ganze Strecke mit einem Fachführer zu absolvieren.

2

3

5

4

6

7

2. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA (PARTIZÁNSKY CHODNÍK)

2. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA (PARTIZÁNSKY CHODNÍK – PARTISAN TRAIL)

2. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA (PARTISANENPFAD)

Historická banícka cesta s nádhernými výhľadmi na celú dolinu (1)

Historical mining path with beautiful views of the whole valley (1)

Historischer Bergbaupfad mit herrlichen Aussichten auf das ganze Tal (1)

nenáročná

easy

nicht schwierig

Východiskový bod:

Staré Hory, centrum

Konečný bod:

Špania Dolina, centrum

Prevýšenie: 795 m

Čas: 4 h

Dĺžka: 10,2 km

Farba značky: červená

Opis trasy:

Trasa vedie z centra obce Staré Hory po červenej značke. Pri kostole odbočuje vľavo, pokračuje dolinou po asfaltovej ceste cez oblasť Richtárová (2) a miernym stúpaním až na hrebeň. V strednej časti je vyznačená odbočka k partizánskemu

bunkru Mor ho! (3), kde sa počas SNP tlačil ilegálny časopis s týmto názvom. Trasa vedie po vrstevnici širokou lesnou cestou popod Jelenskú skalu (4) s krásnymi výhľadmi do doliny (5), na Majerovu skalu a Krížna (6). Od krížovatky v sedle Dolný Šturec (7) chodník mierne klesá a končí sa v Španej Doline.

Alternatívy:

Možnosti odbočiek a skratiek trasy po udržiavaných lesných cestách. Zmena trasy zo sedla Dolný Šturec do Španej Doliny cez Šachtičku môže byť príjemným sprestrením.

Start point: Staré Hory, centre
End point: Špania Dolina, centre
Elevation: 795 m
Time: 4 h
Distance: 10.2 km
Trail sign colour: red

Description of the trail:

The trail leads from the centre of Staré Hory village following the red sign. It turns left at the church, continues through the valley on an asphalt road through Richtárová area (2) and reaches the ridge with slight elevation. On the half way, there is a turn sign leading to partisan bunker called Mor ho!, where illegal magazine with the same name was printed during the Slovak National Uprising. The trail then leads along the contour on the wide forest road under Jelenská skala (4) with beautiful views of the valley (5), to Majerova skala and Krížna (6). From the intersection, at the saddle of Dolný Šturec (7), the trail drops slightly and ends in Špania Dolina.

Alternatives:

Possibilities of turns and shortcuts on the trail on maintained forest roads. Possibility to change the trail from the saddle of Dolný Šturec to Špania Dolina through

Ausgangspunkt: Staré Hory, Zentrum
Endpunkt: Špania Dolina Zentrum
Höhenunterschied: 795 m
Dauer: 4 Stunden
Länge: 10,2 km
Farbe der Markierung: rot

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke führt vom Zentrum der Gemeinde Staré Hory der roten Markierung entlang. An der Kirche biegt sie nach links ab, verläuft weiter durch das Tal auf dem Asphaltweg durch den Bereich von Richtárová (2) und mit einer mäßigen Steigung bis auf den Kamm. Im mittleren Teil ist eine Abbiegung zum Partisanenbunker Mor ho (3) gekennzeichnet, wo während des Slowakischen Nationalaufstands die illegale Zeitschrift des gleichen Namens gedruckt wurde. Die Strecke führt auf der Höhenlinie auf einem breiten Waldweg unterhalb von Jelenská skala (4) mit herrlichen Aussichten ins Tal (5), zum Felsen Majerova skala und Krížna (6). Von der Wegkreuzung im Sattelpunkt Dolný Šturec (7) steigt der Wanderweg mäßig ab und er endet in Špania Dolina.

Alternativen:

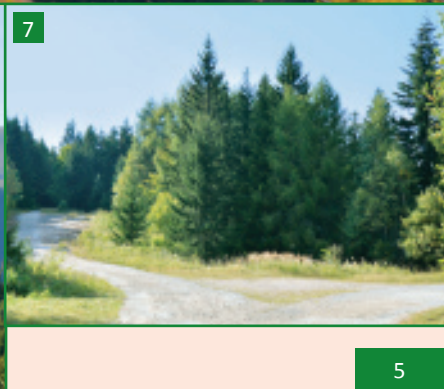
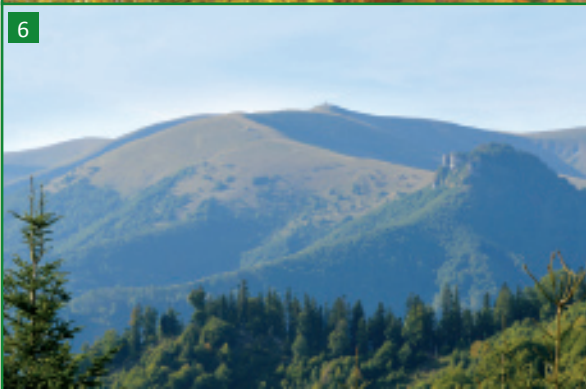
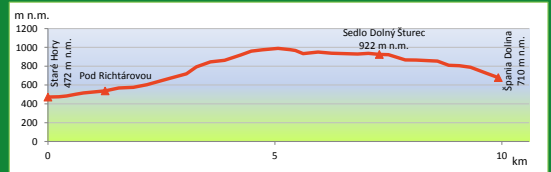
Möglichkeiten der Abbiegungen und Abkürzungen der Strecke auf gepflegten Waldwegen. Änderung der Strecke vom Sattelpunkt Dolný Šturec nach Špania Dolina über

2

3

3. STARÉ HORY – KALIŠTE (DOLNÝ A HORNÝ ŠTUREC, OBEC BALÁŽE)

3. STARÉ HORY – KALIŠTE (DOLNÝ AND HORNÝ ŠTUREC, BALÁŽE VILLAGE)

3. STARÉ HORY – KALIŠTE (DOLNÝ UND HORNÝ ŠTUREC, GEMEINDE BALÁŽE)

Turistický chodník cez hlavný hrebeň s výhľadom na Majerovu skalu (1)

Walking trail through the main ridge overlooking Majerova skala (1)

Wanderweg über den Hauptkamm mit Aussicht auf Majerova skala (1)

náročná
challenging
schwierig

1

Východiskový bod:

Staré Hory, centrum

Konečný bod:

Kalište, pamätné miesto

Prevýšenie: 1 020 m

Čas: 5 h

Dĺžka: 13 km

Farba značky: žltá

Opis trasy:

Trasa vedie z centra obce Staré Hory po žltej značke. Pri kostole odbočuje vľavo a pokračuje dolinou po asfaltovej ceste. Asi po 500 m odbočuje vpravo do lesa a stúpa prudko nahor. Pokračuje okolo zvyškov

múrov šachty Terézia (2), cez historickú obec Richtárová a po kamenných haldách (3) vyčistených za stáročia z baní. Náročný lesný chodník vedie úbočím stmo nahor (4) až na križovatku Dolný Šturec (5). Výstup pokračuje ďalej do sedla Horný Šturec (6). Odtiaľ po hrebeni (7) vedie lesná cesta, ktorá po 100 m odbočuje doprava nadol a postupne až do obce Baláže. Z križovatky v strede obce pokračuje trasa vľavo po ceste miernym stúpaním až k Národnej kultúrnej pamiatke Kalište (8).

Alternatívy:

Z Kališta možno pokračovať po žltej značke na Donovaly a vrátiť sa autobusom do Starých Hôr. Pokračovať sa dá aj po modrej značke do obce Podkonice, odkiaľ ide autobus do Banskej Bystrice.

Start point: Staré Hory, centre

End point: Kalište, commemorative place

Elevation: 1,020 m

Time: 5 h

Distance: 13 km

Trail sign colour: yellow

Description of the trail:

The trail leads from the centre of Staré Hory village following the yellow sign. At the church, it turns left and continues through the valley on an asphalt road. After about 500 m, it turns right into the forest and goes steeply upwards. It goes along the remains of the walls of Terézia shaft (2), through the historic village of Richtárová and the stone heaps (3) extracted from the mines for centuries. Challenging forest path leads steeply up the hillside (4) to the intersection of Dolný Šturec (5). The rise continues to the saddle of Horný Šturec (6). Thence, the forest road leads along the ridge (7), which turns right after 100 m and goes downwards to the village of Baláže. At the intersection in the middle of the village, the trail continues to the left on the road rising slightly to Kalište, the National Historic Landmark (8).

Alternatives:

From Kalište you can continue following the yellow sign to Donovaly and return to Staré Hory by bus. You can also continue along the blue sign to the village of Podkonice, where you can get the bus to Banská Bystrica.

Ausgangspunkt: Staré Hory, Zentrum

Endpunkt: Kalište, Gedenkplatz

Höhenunterschied: 1 020 m

Dauer: 5 Stunden

Länge: 13 km

Farbe der Markierung: gelb

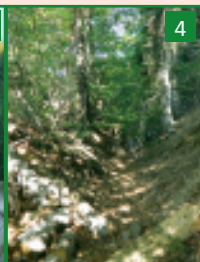
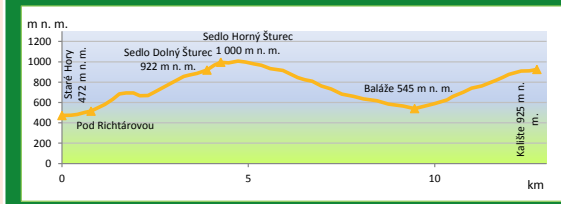

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke führt vom Zentrum der Gemeinde Staré Hory der gelben Markierung entlang. An der Kirche biegt sie links ab und verläuft weiter durch das Tal auf dem Asphaltweg. Nach etwa 500 m biegt sie rechts in den Wald ab und steigt rasch nach oben. Sie verläuft weiter an den Mauerresten der Schacht Terézia (2) entlang, durch die historische Gemeinde Richtárová und auf den Steinhaufen (3), die während der Jahrhunderte aus den Bergwerken gewonnen wurden. Der schwierige Walsweg führt durch am Hang steil nach oben (4) bis zur Wegkreuzung Dolný Šturec (5). Der Aufstieg geht weiter zum Sattelpunkt Horný Šturec (6). Von dort führt ein Waldweg auf dem Kamm (7), der nach 100 m nach rechts nach unten abbiegt und langsam zur Gemeinde Baláže führt. Von der Kreuzung in der Mitte der Gemeinde führt die Strecke links auf dem Weg mit Steigung bis zum Nationalen Kulturdenkmal Kalište (8).

Alternativen:

Von Kalište aus kann man der gelben Markierung entlang zu Donovaly gehen und mit dem Bus nach Staré Hory zurückkommen. Fortsetzen kann man auch der blauen Markierung entlang bis zur Gemeinde Podkonice, von dort fährt ein Bus nach Banská Bystrica.

4. DONOVALY – ŠACHTIČKA – ŠPANIA DOLINA

3. STARÉ HORY – KALIŠTE (DOLNÝ AND HORNÝ ŠTUREC, BALÁŽE VILLAGE)

3. STARÉ HORY – KALIŠTE (DOLNÝ UND HORNÝ ŠTUREC, GEMEINDE BALÁŽE)

Náučný chodník z Donovál (1) po hrebeni Starohorských vrchov

Nature trail from Donovaly (1) along the ridge of Starohorské vrchy

Lehrpfad von Donovaly (1) auf dem Kamm der Berge Starohorské vrchy

nenáročná

easy

nicht schwierig

1

Východiskový bod:

Donovaly, centrum

Konečný bod:

Špania Dolina, centrum

Prevýšenie: 173 m

Čas: 5 h

Dĺžka: 15,5 km

Počet zastávok: 11

Farba značky: zelená

Opis trasy:

Náučný chodník vedie z centra obce Donovaly po ceste do osady Bully. Ďalej stúpa lesom cez križovatku Pri javore na hrebeň

Starohorských vrchov (2), odkiaľ sú čarovné výhľady na Veľkú Fatru (3) a Panský Diel (4). Za križovatkou pod Krčahmi trasa pokračuje po ceste striedavo lesmi (5) a lúkami (6). Po 2,8 km prichádza na jedno z mála miest, kde sú viditeľné pozostatky špaňodolinského vodovodu, ktorý stráži drevený permoník (7). O 600 m ďalej sa nachádza križovatka, z ktorej vedie odbočka na Jelenskú skalu. Po 2 km prechádza chodník križovatkou v sedle Horný Šturec, odkiaľ postupne zostupuje okolo hotela Šachtička (8) až do Španej Doliny.

Alternatívy:

Možnosť vystúpiť po dobre vychodenom chodníku na Jelenskú skalu s nezabudnuteľným výhľadom. Krátka zastávka s občerstvením v Šachtičke príde každému vhod.

Start point: Donovaly, centre
End point: Špania Dolina, centre
Elevation: 173 m
Time: 5 h
Distance: 15.5 km
Number of stops: 11
Trail sign colour: green

Ausgangspunkt: Donovaly, Zentrum
Endpunkt: Špania Dolina, Zentrum
Höhenunterschied: 173 m
Dauer: 5 Stunden
Länge: 15,5 km
Anzahl der Halte: 11
Farbe der Markierung: grün

Description of the trail:

Nature trail leads from the centre of Donovaly village on the road to Bully hamlet. Then it rises through the forest across the intersection called Pri javore to the ridge of Starohorské vrchy (2), where there are magical views of Veľká Fatra (3) and Panský Diel (4). After the intersection under Krčahy, the trail continues along the path alternately through forests (5) and meadows (6). After 2.8 km it reaches one of the few places where the remains of Špania Dolina water system are visible. It is guarded by a wooden dwarf (7). About 600 m away, there is an intersection from which there is a turning to Jelenská skala. After 2 km, the trail crosses the intersection in the saddle of Horný Šturec, where it gradually descends along Šachtička hotel (8) to Špania Dolina.

Alternatives:

Possibility to climb on the well-beaten path to Jelenská skala offering an unforgettable view. Short stop for snacks in Šachtička comes in handy for everyone.

Beschreibung der Strecke:

Der Lehrpfad führt vom Zentrum der Gemeinde Donovaly auf der Straße in die Ortschaft Bully. Weiter steigt er durch den Wald über die Wegkreuzung Pri javore auf den Kamm von Starohorské vrchy (2), von dort bieten sich zauberhafte Aussichten auf die Große Fatra (3) und Panský Diel (4). Hinter der Wegkreuzung Pod Krčahmi verläuft die Strecke weiter abwechselnd durch Wälder (5) und Wiesen (6). Nach 2,8 km kommt sie zu einer der wenigen Stellen, wo die Reste der Wasserleitung von Špania Dolina sichtbar sind, welche von einem Zwerg aus Holz überwacht werden (7). 600 m weiter befindet sich eine Wegkreuzung, von welcher eine Abzweigung zum Felsen Jelenská skala führt. Nach 2 km führt der Wanderweg über eine Wegkreuzung im Sattelpunkt Horný Šturec, und von dort steigt er langsam ab am Hotel Šachtička (8) bis zu Špania Dolina.

Alternativen:

Möglichkeit, auf dem oft besuchten Weg zu Jelenská skala mit einer unvergesslichen Aussicht zu steigen. Ein kurzer Halt mit Erfrischung in Šachtička passt jedem Besucher.

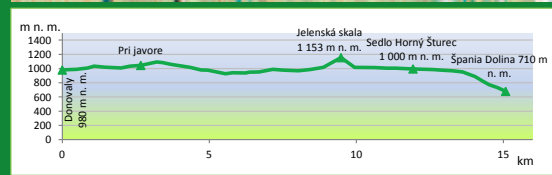
2

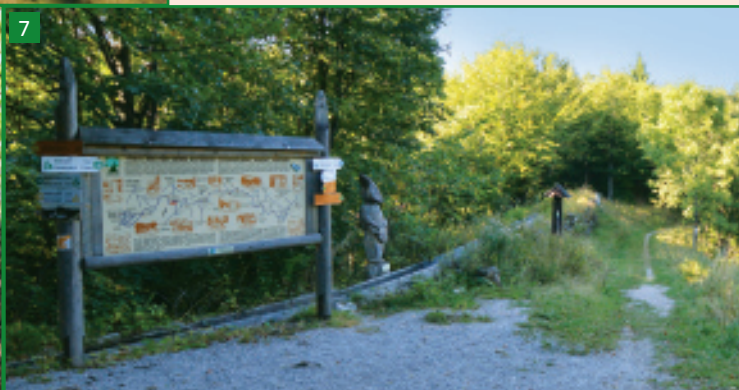
3

4

5

7

6

8

5. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA – SÁSOVÁ

5. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA – SÁSOVÁ

5. STARÉ HORY – ŠPANIA DOLINA – SÁSOVÁ

Historická cesta Staré hory– Banská Bystrica cez Španiu Dolinu (1)

Historic trail Staré hory – Banská Bystrica through Špania Dolina (1)

Historischer Weg Staré hory – Banská Bystrica über Špania Dolina (1)

nenáročná

easy

nicht schwierig

1

Východiskový bod:

Staré Hory, centrum

Konečný bod:

Banská Bystrica, Sásová,
Pieninská ulica

Prevýšenie: 980 m

Čas: 5 h 15 min

Dĺžka: 15 km

Počet zastávok: 7

Farba značky: modrá

Opis trasy:

Chodník vedie po modrej značke z centra obce Staré Hory popri hlavnej ceste do Banskej Bystrice. Postupne stúpa dolinou Veľká Zelená, cez starú banickú osadu Piesky (2) a Ganiarku (3) až k zvyškom múrov šachty Ludovika (4) na futbalovom ihrisku. Odtiaľ klesá do Španej Doliny (5). Pokračuje obcou a lesom strmo dohora do

sedla Šachtička (6), odkiaľ sú krásne výhľady do dolín (7). Na križovatke odbočuje vpravo a ako náučný chodník pokračuje stúpajúcou širokou cestou až na vrchol Panského dielu s výhľadom na Banskú Bystricu (8). Miernym klesaním okolo Netopieriej jaskyne sa zostúpi do Sásovej (9) v Banskej Bystrici.

Start point: Staré Hory, centre

End point:

Banská Bystrica, Sásová,

Pieninská street

Elevation: 980 m

Time: 5 h 15 min

Distance: 15 km

Number of stops: 7

Trail sign colour: blue

Ausgangspunkt: Staré Hory, Zentrum

Endpunkt:

Banská Bystrica, Sásová,

Pieninská-Straße

Höhenunterschied: 980 m

Dauer: 5 Stunden 15 Min.

Länge: 15 km

Anzahl der Halte: 7

Farbe der Markierung: blau

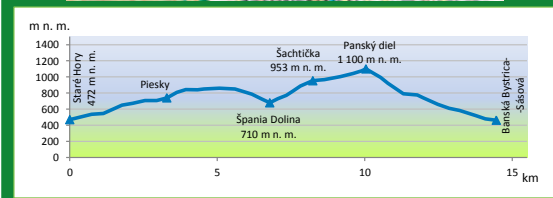

Description of the trail:

The trail runs along the blue sign from the centre of Staré Hory village along the main road to Banská Bystrica. It gradually rises through a valley called Veľká Zelená, through an old mining settlement called Piesky (2) and Ganiarka (3) up to the remains of the walls of Ludovika shaft (4) at the football field. From there, it descends again to Špania Dolina (5). It continues through the village and forest and then steeply up to a saddle of Šachtička (6), where there are beautiful views of the valleys (7). At the intersection, it turns right and goes upward on the wide road to the top of Panský diel overlooking Banská Bystrica (8), same as the nature trail. It gently descends along Netopieria jaskyňa (meaning Bat Cave) to Sásová (9) in Banská Bystrica.

Beschreibung der Strecke:

Der Wanderweg führt die blaue Markierung entlang vom Zentrum der Gemeinde Staré Hory der Hauptstraße nach Banská Bystrica entlang. Er steigt langsam durch das Tal Veľká Zelená, durch die alten Bergmannsortschaften Piesky (2) und Ganiarka (3) bis zu den Mauerresten der Schacht Ludovika (4) auf dem Fußballplatz. Von dort steigt er nach Špania Dolina (5) ab. Er verläuft weiter durch die Gemeinde und den Wald steil nach oben in den Sattelpunkt Šachtička (6), von dort es herrliche Aussichten in die Täler gibt (7). An der Wegkreuzung biegt er rechts ab und führt als ein Lehrpfad auf dem breiten aufsteigenden Weg bis auf den Gipfel von Panský diel mit der Aussicht auf Banská Bystrica (8). Mit einer mäßigen Senkung zur Höhle Netopieria jaskyňa steigt man nach Sásová (9) in Banská Bystrica ab.

6. STARÉ HORY – MAJEROVA SKALA – KRÍŽNA – TURECKÁ – STARÉ HORY

6. STARÉ HORY – MAJEROVA SKALA – KRÍŽNA – TURECKÁ – STARÉ HORY

6. STARÉ HORY – MAJEROVA SKALA – KRÍŽNA – TURECKÁ – STARÉ HORY

Najkrajšia trasa po hrebeni Veľkej Fatry (1)

The most beautiful trail along the ridge of Veľká Fatra (1)

Die schönste Strecke auf dem Kamm der Großen Fatra (1)

náročná
challenging
schwierig

čúje vľavo strmo nahor okolo cintorína. Vedie úbočím dohora, pričom križuje niekoľko lesných ciest. Na druhej križovatke trasa odbočuje z cesty bez označenia doľava a prudko dohora po úzkom chodníku (2). Pokračuje strmým skalnatým úbočím až na Majerovu skalu s výhľadom na Staré Hory (3). Trasa pokračuje širokým trávnatým hrebeňom na vrchol Krížnej (4). Na križovatke odbočuje na západ po červenej Ceste hrdinov SNP (5). Z hrebeňa je krásny výhľad do dolín (6) na všetky strany. Na križovatke Kráľova studňa možno odbočiť k rovnomennému horskému hotelu (7). Po občerstvení je potrebné vrátiť sa na tú istú križovatku a chodníkom v úbočí (8) pokračovať po zelenej značke vpravo. Pohľad z tohto miesta na zapadajúce slnko (9) dlho ostane v pamäti. Na križovatke Úplaz trasa odbočuje prudko vľavo do doliny a pokračuje až po križovatke Ramžiná, odkiaľ vedie po žltej značke do obce Turecká a ďalej po hlavnej ceste (zelená značka) späť do Starých Hôr.

Start and end point:

Staré Hory, centre

Elevation: 1,374 m

Time: 7 h 45 min

Distance: 22 km

Trail sign colour: blue, red, green, yellow, green

Ausgangs- und Endpunkt:

Staré Hory, Zentrum

Höhenunterschied: 1.374 m

Dauer: 7 Stunden 45 Min.

Länge: 22 km

Farbe der Markierung: blau, rot, grün, gelb, grün

Description of the trail:

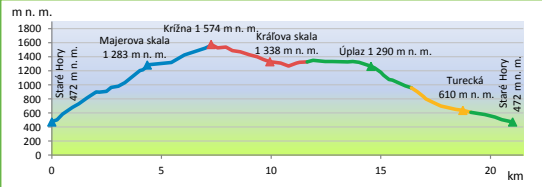
The trail leads from the centre of Staré Hory village following the blue sign around the chapel along the main road towards Donovaly. After 50 m it turns left and goes steeply up around the cemetery. It continues up the hillside, while crossing several forest roads. On the intersection, the trail turns left from an unmarked road and goes up steeply on a narrow path (2). It continues along a steep rocky slope to Majerova skala overlooking Staré Hory (3). The trail then continues on a wide grassy ridge to the top of Krížna (4). At the intersection, it turns west following a red sign on Cesta hrdinov SNP (5). The ridge offers a beautiful view of the valleys (6) in all directions. At the intersection of Kráľova studňa, it is possible to turn to the mountain hotel with a same name (7). After some refreshment, it is necessary to return to the same intersection and to follow a green sign on the right on the path in slope (8). From this place, the view to the setting sun (9) remains long in the memory. At the Úplaz intersection, the trail turns sharply left into the valley and continues up to Ramžiná intersection where it follows a yellow sign leading to the village of Turecká and further along the main road (green sign) back to Staré Hory.

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke führt vom Zentrum der Gemeinde Staré Hory der blauen Markierung entlang an der Kapelle an der Hauptstraße vorbei Richtung Donovaly. Nach 50 m biegt sie links ab und führt steil nach oben am Friedhof vorbei. Sie führt am Hang nach oben, wobei sie einige Waldwege kreuzt. An der zweiten Wegkreuzung biegt die Strecke vom Weg ohne Markierung nach links ab und führt steil nach oben auf einem engen Pfad (2). Sie führt weiter am steilen Felsenhang bis zum Felsen Majerova skala mit der Aussicht auf Staré Hory (3). Die Strecke führt auf dem breiten grasbewachsenen Kamm auf den Gipfel von Krížna (4). An der Wegkreuzung biegt sie nach Westen auf dem Roten Weg der Helden des Slowakischen Nationalaufstandes (Cesta hrdinov SNP) (5). Vom Kamm aus gibt es eine schöne Aussicht in die Täler (6) auf alle Seiten. An der Wegkreuzung Kráľova studňa kann man zum gleichnamigen Berghotel abbiegen (7). Nach einer Erfrischung muss man zu derselben Wegkreuzung zurückkommen, und auf dem Weg am Hang (8) der grünen Markierung entlang nach rechts gehen. Der Blick von dieser Stelle auf die untergehende Sonne (9) bleibt lange im Gedächtnis. An der Wegkreuzung Úplaz biegt die Strecke rasch nach links ins Tal ab und verläuft weiter zur Wegkreuzung Ramžiná, von dort führt sie der gelben Markierung entlang in die Gemeinde Turecká und weiter auf der Hauptstraße (grüne Markierung) zurück nach Staré Hory.

2

3

4

5

6

7

8

9

7. HORNÝ JELENEC – PRAŠNICA – DONOVALY

7. HORNÝ JELENEC – PRAŠNICA – DONOVALY

7. HORNÝ JELENEC – PRAŠNICA – DONOVALY

náročná
challenging
schwierig

Náročná trasa pre skúsených turistov po Ceste hrdinov SNP (1)

Challenging trail for experienced hikers along Cesta hrdinov SNP (1)

Schwierige Strecke für erfahrene Wanderer auf dem Weg der Helden

des Slowakischen Nationalaufstandes (Cesta hrdinov SNP) (1)

Východiskový bod: Horný Jelevec

Konečný bod: Donovaly, centrum

Prevýšenie: 1 170 m

Čas: 5 h 40 min

Dĺžka: 14,4 km

Farba značky: žltá, červená

Opis trasy:

Trasa sa začína v osade Horný Jelevec a vedie po žltej značke dolinou po asfaltovej ceste (2). Po 1 000 m si zvedavci môžu z hlavnej križovatky trasa odbočuje vpravo na červenú Cestu hrdinov SNP a po nej pokračuje do sedla Veľký Šturec (4). Odtiaľ vedie chodníkom po hrebeni lesným porastom (5), ktorý sa postupne mení na trávnaté hole s nádhernými výhľadmi do dolín a na vrcholky hôr (6). Svoji najvyšší bod dosahuje trasa na vrchole Zvolena, odkiaľ je krásny pohľad na celé Donovaly (7). Chodník prudko klesá do doliny a končí sa v centre Donovalov.

Alternatívy:

Do Donoval je možné zostúpiť lanovkou z vedľajšieho vrcholu Nová hoľa. Lanovka slúži aj v zime pre lyžiarov a pohľad z jej vrcholovej stanice je nezabudnuteľný (8).

Start point: Horný Jelevec

End point: Donovaly, centre

Elevation: 1,170 m

Time: 5 h 40 min

Distance: 14.4 km

Trail sign colour: yellow, red

Description of the trail:

The trail starts in the hamlet of Horný Jelevec and follows a yellow sign along the valley on an asphalt road (2). After 1 000 m, the curious ones can leave the main route for a while and go to Valentová village, where massive cliffs loom over the road (3). They served as a natural backdrop in the film called Vlčie diery. Yellow sign gradually goes up the forest through Prašnica reaching Prašnica saddle. At the intersection, the trail turns right to the red sign to Cesta hrdinov SNP and then follows it up to the saddle of Veľký Šturec (4). From here, it follows the path along the ridge forests (5), which is gradually changing into a grassy pastures with spectacular views of valleys and mountaintops (6). The trail reaches its highest point at the top of Zvolen, which offers beautiful view of entire Donovaly (7). The trail drops steeply into the valley and ends at the centre of Donovaly.

Alternatives:

You can also descend to Donovaly by cableway from the neighbouring mountaintop called Nová hoľa. The cableway is also used in winter for skiers and the view from the top station is unforgettable (8).

Ausgangspunkt: Horný Jelevec

Endpunkt: Donovaly, Zentrum

Höhenunterschied: 1 170 m

Dauer: 5 Stunden 40 Min.

Länge: 14,4 km

Farbe der Markierung: gelb, rot

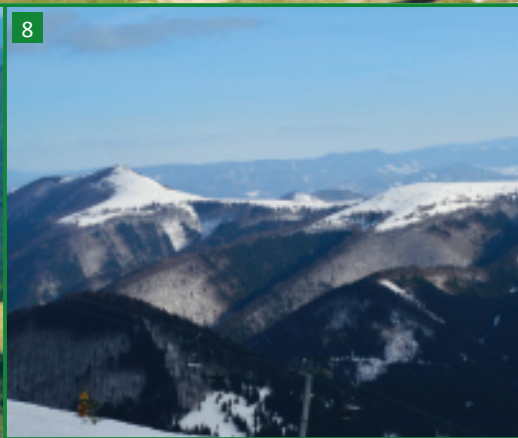
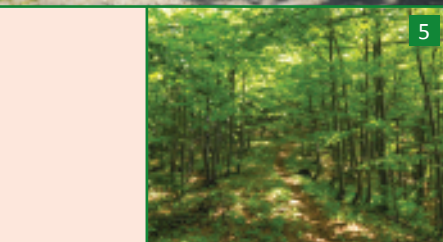
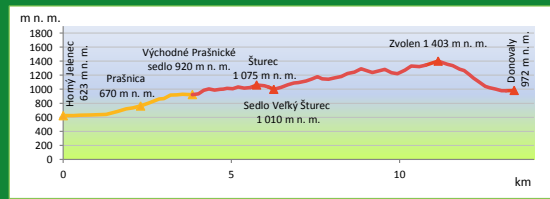

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke beginnt in der Ortschaft Horný Jelevec und führt der gelben Markierung entlang durch das Tal auf dem Asphaltweg (2). Nach 1 000 m können Neugierige von der Hauptstrecke in die Gemeinde Valentová abbiegen, wo oberhalb der Straße mächtige Felsen emporragen (3), die als Naturkulisse im Film Vlčie diery (Wolflöcher) dienen. Die gelbe Markierung steigt langsam durch den Wald über Prašnica bis zum Sattel Prašnické sedlo. An der Wegkreuzung biegt die Strecke nach rechts ab, auf den roten Weg der Helden des Slowakischen Nationalaufstandes (Cesta hrdinov SNP) und führt auf diesem Weg zum Sattelpunkt Veľký Šturec (4). Von dort führt der Weg auf dem Kamm durch den Waldbestand (5), der langsam zu grasbewachsenen Alben wird, mit herrlichen Aussichten in die Täler und auf die Berggipfel (6). Ihren Höhepunkt erreicht die Strecke auf dem Gipfel von Zvolen, von wo es einen schönen Blick auf das ganze Donovaly gibt (7). Der Weg steigt rasch ins Tal ab und endet im Zentrum von Donovaly.

Alternativen:

Nach Donovaly kann man auch mit der Seilbahn vom Nebengipfel Nová hoľa absteigen. Die Seilbahn dient auch im Winter den Skifahrern und der Blick von der Gipfelstation ist unvergesslich (8).

8. HORNÝ HARMANEC – HARMANECKÁ JASKYŇA – KORDÍKY – HARMANEC

8. HORNÝ HARMANEC – HARMANECKÁ JASKYŇA – KORDÍKY – HARMANEC

8. HORNÝ HARMANEC – HARMANEC-HÖHLE (HARMANECKÁ JASKYŇA) – KORDÍKY – HARMANEC

náročná
challenging
schwierig

Trasa južnými svahmi Harmaneckej doliny (1)

The trail along the southern slopes of Harmanecká dolina (1)

Trasa južnými svahmi Harmaneckej doliny (1)

1

Východiskový bod:

Horný Harmanec, parkovisko

Konečný bod: Harmanec, centrum

Prevýšenie: 630 m

Čas: 4 h 10 min

Dĺžka: 13,9 km

Farba značky: modrá, žltá

Opis trasy:

Trasa sa začína na parkovisku pri motoreste Čierna ovca (2). Vedie po modrej značke lesom strmo nahor (3). Po 45 minútach

výstupu prichádza k Harmaneckej jaskyni (4, 5), ktorá patrí medzi najkrajšie jaskyne na Slovensku. Jej prehliadka trvá hodinu. Chodník pokračuje nad jaskyňou lesnou cestou cez Vápenicu až k horskej obci Kordíky. Vychádza z lesa na lúku, z ktorej sa otvoria krásne pohľady do dolín (6). Na križovatke pred obcou Kordíky je potrebné odbočiť vľavo a pokračovať po žltej značke (7) po ceste a po 1 000 m treba na križovatke opäť odbočiť vľavo. Trasa pohodlne klesá lesnou asfaltovou cestou až do centra obce Harmanec. Odtiaľ sa dá prepraviť autobusom späť k motorestu Čierna ovca.

Alternatívy:

Popri motoreste vedie nadol náučný chodník, z ktorého je výhľad na Harmanecké vodopády (8). Od motorestu smerom nahor si na svahu možno pozrieť malú Dekretovu jaskyňu (9).

Start point:

Horný Harmanec, car park

End point: Harmanec, centre

Elevation: 630 m

Time: 4 h 10 min

Distance: 13.9 km

Trail sign colour: blue, yellow

Description of the trail:

The trail starts at the car park next to the roadhouse called Čierna ovca (2). The blue trail leads steeply up through the forest (3). After 45-minute rise, you reach Harmanecká jaskyňa (4, 5), which is one of the most beautiful caves in Slovakia. The cave tour lasts an hour. The trail then continues above the cave on a forest path through Vápenica to the mountain village called Kordíky. The trail leaves the forest and leads to a meadow, which offers beautiful views into valleys (6). At the intersection before the village of Kordíky, you should turn left and follow a yellow sign (7) on the road and after 1,000 m, turn left again at the intersection. The trail descends conveniently on a forest asphalt road leading to the centre of the village of Harmanec. From there, you can take a bus back to Čierna ovca roadhouse.

Alternatives:

There is a descending nature trail along the roadhouse, which overlooks waterfalls called Harmanecké vodopády (8). Going up from the roadhouse, you can also see a small cave called Dekretova jaskyňa (9) on a slope.

Ausgangspunkt:

Horný Harmanec, Parkplatz

Endpunkt: Harmanec, Zentrum

Höhenunterschied: 630 m

Dauer: 4 Stunden 10 Min.

Länge: 13,9 km

Farbe der Markierung: blau, gelb

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke beginnt auf dem Parkplatz an der Raststätte Čierna ovca (2). Sie führt der blauen Markierung entlang durch den Wald steil nach oben (3). Nach 45 Minuten des Aufstiegs kommen wir zur Harmanec-Höhle (4, 5), die zu den schönsten Höhlen der Slowakei gehört. Ihre Besichtigung dauert eine Stunde. Der Weg verläuft weiter oberhalb der Höhle auf dem Waldweg über Vápenica bis zum Bergdorf Kordíky. Er führt aus dem Wald hinaus auf die Wiese, wo sich schöne Aussichten in die Täler öffnen (6). An der Wegkreuzung vor der Gemeinde Kordíky ist nach links abzubiegen und weiter der gelben Markierung (7) auf dem Weg zu folgen und nach 1 000 m ist an der Wegkreuzung wieder links abzubiegen. Die Strecke steigt bequem auf dem asphaltierten Waldweg ab, bis zum Zentrum der Gemeinde Harmanec. Von dort ist eine Beförderung mit dem Bus zurück zur Raststätte Čierna ovca möglich.

Alternativen:

An der Raststätte führt ein Lehrpfad nach unten, von welchem es eine Aussicht auf die Wasserfälle Harmanecké vodopády (8) gibt. Von der Raststätte Richtung nach oben kann man sich am Hang die kleine Höhle Dekretova jaskyňa (9) ansehen.

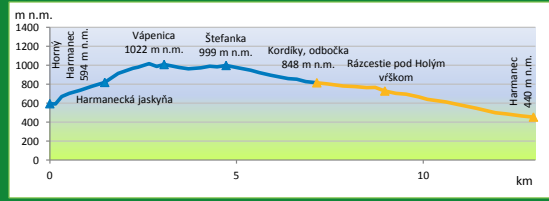
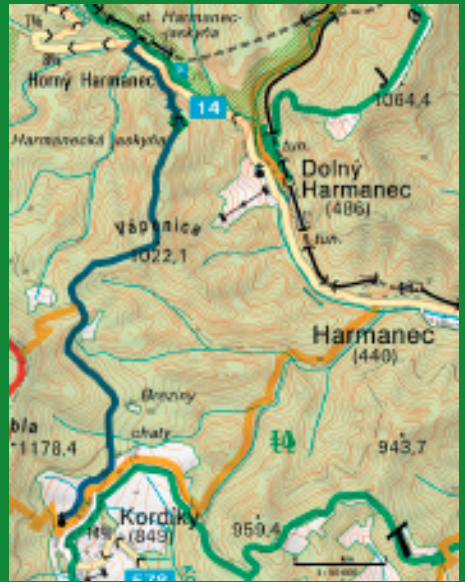
2

3

4

6

5

7

8

9

9. HORNÝ HARMANEC – KRÁLOVA STUDŇA – DOLNÝ HARMANEC

9. HORNÝ HARMANEC – KRÁLOVA STUDŇA – DOLNÝ HARMANEC

9. HORNÝ HARMANEC – KRÁLOVA STUDŇA – DOLNÝ HARMANEC

Chodník severnými svahmi Harmaneckej doliny (1)

The trail along the northern slopes of Harmanecká dolina (1)

Ein Weg auf den nördlichen Hängen von Harmanec-Tal (Harmanecká dolina) (1)

náročná
challenging
schwierig

1

Východiskový a konečný bod:

Horný Harmanec

Prevýšenie: 1 040 m

Čas: 7 h

Dĺžka: 22 km

Farba značky: zelená, žltá

Opis trasy:

Trasa sa začína na hornom konci obce Horný Harmanec na nenápadnej odbočke z hlavnej cesty na Kráľovu studňu. Zelená značka vedie po asfaltovej, neskôr lesnej ceste. Asi po 1 000 m je vľavo viditeľný kamenný most (2), ktorý bol súčasťou starých banských ciest. Po prechode popod železničný viadukt slávnej železnice Banská Bystrica – Horná Štubňa (3) chodník odbočuje vpravo nahor do lesa (4). Na konci údolia naľavo od chodníka si môžu zvedavci pozrieť prírodné jaskyne Dolná Túfna a Horná Túfna (5). Nevedie k nim však žiadny chodník, treba ich nájsť. Pohľad na vytvárajúcu sa sintrovú výzdobu na strope jaskyne okúzia každého návštevníka (6). Treba sa vrátiť na lesnú cestu a pokračovať po nej až k horskému hotelu Kráľova studňa (7) s nezabudnuteľnými výhľadmi do dolín (8), kde sa možno občerstviť v hotelovej reštaurácii. Odtiaľ trasa pokračuje po žltej značke lesnou cestou dolu Bystrickou dolinou. Na konci doliny je možné odbočiť vľavo do obce Dolný Harmanec a odtiaľ sa vrátiť au-

tobusom do Horného Harmanca alebo odbočiť vpravo a popri zrenovovanom unikátnom vodnom žľabe (9) po náučnom chodníku prejsť do Horného Harmanca pešo.

Alternatívy:

Každý rok na jar sa organizuje ukážka spúšťania dreva vodným žľabom.

Start and end point:

Horný Harmanec

Elevation: 1,040 m

Time: 7 h

Distance: 22 km

Trail sign colour: green, yellow

Description of the trail:

The trail starts at the top end of the village of Horný Harmanec at not very visible turn from the main road to Kráľova studňa. The green trail sign follows an asphalt, then a forest road. After about 1 000 m, there is a visible stone bridge (2) on a left hand side, which was part of the old mining roads. After passing underneath the railway viaduct of the famous Banská Bystrica - Horná Štubňa (3) railway, the trail turns right and up into the forest (4). At the end of the valley to the left of the trail, the curious ones can look into the natural caves of Dolná Túfna and Horná Túfna (5). However, there is no path leading to them, you have to simply find them. A look at the emerging sinter decoration on the cave ceiling shall certainly fascinate every visitor (6). Then, it is necessary to return to the forest path and continue until reaching a mountain hotel called Kráľova studňa (7) with unforgettable views of the valleys (8), offering food and drinks in the hotel restaurant. From there, the trail follows a yellow trail sign along the forest path down the Bystrická dolina. At the end of the valley, you can turn left to the village of Dolný Harmanec and return to Horný Harmanec by bus from there or to turn right pass the refurbished unique water trough (9) and go along a nature trail to Horný Harmanec on foot.

Alternatives:

In spring, there is a demonstration of lowering a timber in water trough.

Ausgangs- und Endpunkt:

Horný Harmanec

Höhenunterschied: 1 040 m

Dauer: 7 Stunden

Länge: 22 km

Farbe der Markierung: grün, gelb

Beschreibung der Strecke:

Die Strecke beginnt am oberen Ende der Gemeinde Horný Harmanec an der unauffälligen Abzweigung von der Hauptstraße Richtung Kráľova studňa. Die grüne Markierung führt auf dem Asphaltweg, später auf dem Waldweg. Nach etwa 1 000 m ist links eine steinerne Brücke (2) sichtbar, die ein Bestandteil alter Bergbauwege war. Nach dem Übergang unter dem Eisenbahnviadukt der berühmten Eisenbahnverbindung Banská Bystrica – Horná Štubňa (3) biegt der Weg nach rechts ab, nach oben in den Wald (4). Am Ende des Tales links vom Weg können sich Neugierige die Naturhöhlen Dolná Túfna und Horná Túfna (5) ansehen. Es führt aber kein Weg zu ihnen, man muss sie finden. Der Blick auf die sich bildende Sinterausschmückung an der Decke der Höhle bezaubert jeden Besucher (6). Dann ist auf den Waldweg zurückzukommen und ihm bis zum Berghotel Kráľova studňa (7) folgen, mit unvergesslichen Aussichten in die Täler (8), wo man sich in der Hotelgaststätte erfrischen kann. Von dort führt die Strecke weiter der gelben Markierung entlang auf dem Waldweg durch den Tal Bystrická dolina bergab. Am Ende des Tales ist es möglich, nach links in die Gemeinde Dolný Harmanec abzubiegen und von dort mit dem Bus nach Horný Harmanec zurückzukommen, oder nach rechts abzubiegen und an der renovierten einzigartigen Wasserinne (9) vorbei, auf dem Lehrpfad zu Fuß nach Horný Harmanec zu gehen.

Alternativen:

Jedes Jahr im Frühling wird eine Vorführung des Abtransports von Holz durch die Wasserinne organisiert.

2

3

4

5

6

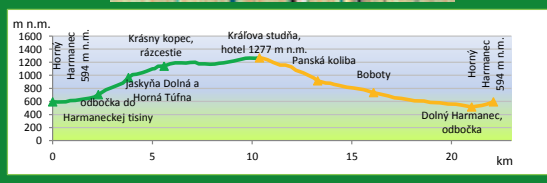
7

8

9

ŠPANIA DOLINA klenot Slovenska - Turistický sprievodca

ŠPANIA DOLINA, a jewel of Slovakia - Tourist Guide

ŠPANIA DOLINA ein Kleinod der Slowakei - Ein Wanderführer

Obsah

1. Banský náučný okruh v Španej Doline	2
<i>Mining nature trail in Špania Dolina / Bergbau-Lehrundweg in Špania Dolina</i>	
2. Staré Hory - Špania Dolina (Partizánsky chodník)	4
<i>Špania Dolina – Staré Hory (Partizánsky chodník – Partisan Trail) / Staré Hory - Špania Dolina (Partisanenpfad)</i>	
3. Staré Hory - Baláže - Kalište	6
<i>Staré Hory – Baláže – Kalište / Staré Hory – Baláže –Kalište</i>	
4. Donovaly - Špania Dolina	8
<i>Donovaly – Šachtička – Špania Dolina / Donovaly – Šachtička– Špania Dolina</i>	
5. Staré Hory - Špania Dolina - Sásová	10
<i>Staré Hory – Špania Dolina – Sásová / Staré Hory – Špania Dolina – Sásová</i>	
6. Staré Hory –Majerova skala – Krížna – Turecká – Staré Hory	12
<i>Staré Hory – Majerova skala – Krížna – Turecká – Staré Hory / Staré Hory –Majerova skala – Krížna – Turecká – Staré Hory</i>	
7. Horný Jelenec –Prašnica– Donovaly	14
<i>Horný Jelenec – Prašnica – Donovaly / Horný Jelenec –Prašnica– Donovaly</i>	
8. Horný Harmanec – Harmanecká jaskyňa – Kordíky – Harmanec	16
<i>Horný Harmanec – Harmanecká jaskyňa – Kordíky – Harmanec / Horný Harmanec – Harmanec-Höhle (Harmanecká jaskyňa) – Kordíky – Harmanec</i>	
9. Horný Harmanec – Kráľova studňa – Dolný Harmanec	18
<i>Horný Harmanec – Kráľova studňa – Dolný Harmanec / Horný Harmanec – Kráľova studňa – Dolný Harmanec</i>	

Prvé vydanie. Náklad 5 000 ks. Počet strán 20 (A5).

Text: Kolektív autorov

Fotografie: Ján Kačala

Preklad: Mgr. Bibiana Saldívar (DE), Mgr. Hana Jurosová (EN)

Redakcia a tlač: Aprint s.r.o.

Autorské právo ku kartografickému dielu / Výrezy máp: VKÚ, akciová spoločnosť, Harmanec

Rok vydania: 2013

EURÓPSKA ÚNIA

regionálny
operačný
program

Turistický sprievodca bol vydaný ako súčasť projektu

„Propagácia banskej histórie v regióne“

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou

z Európskeho fondu regionálneho rozvoja „Investícia do vašej budúcnosti“

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky,

Riadiaci orgán pre Regionálny operačný program